

Innhold:

1	SOLIDARANSVAR	3
2	FORMÅL MV	3
3	AVTALESTRUKTUR/AVROP	4
4	VARIGHET	5
5	INNHALDET AV KS 1	5
6	INNHALDET AV KS 2	12
7	ERFARINGSUTVEKSLING OG UTVIKLINGSARBEID	18
8	PRIS OG BETALINGSBETINGELSER	19
9	LEVERANDØRENS UAVHENGIGHET	20
10	SIKRING AV DOKUMENTER	20
11	OPPHAVS- OG EIENDOMSRETT	21
12	SIKKERHET OG TAUSHETSPLIKT	21
13	FORCE MAJEURE	21
14	MISLIGHOLD OG SANKSJONER	22
15	TVISTER	23
16	UNDERTEGNING	23

Denne rammeavtale ("Avtalen") er inngått den 21. september 2015 mellom

- 1) Finansdepartementet
- og
- 2)
-

- heretter kollektivt benevnt "Leverandøren".

Henvendelser fra Finansdepartementet og fagdepartementene vedrørende Avtalen og avrop på denne rettes til:

.....

1 SOLIDARANSVAR

..... og påtar seg fullt solidarisk ansvar for oppfyllelse av Leverandørens forpliktelser i relasjon til både Avtalen og avropene på Avtalen.

2 FORMÅL MV.

2.1 Innhold

Avtalen omfatter oppdrag/tjenester for kvalitetssikring av visse statlige investeringer, jf. punkt 2.4. Hensikten med kvalitetssikringen er å gi Oppdragsgiver (jf. punkt 2.2) en uavhengig analyse av:

- Konseptvalget før forslag til forprosjekt forelegges Regjeringen (KS 1).
- Styringsunderlag og kostnadsoverslag før det valgte prosjektalternativ forelegges Stortinget (KS 2).

2.2 Oppdragsgiver

Oppdragsgiver er Finansdepartementet og vedkommende fagdepartement(er). Disse foretar i fellesskap Avrop på rammeavtalen, jf. punkt 3.2.

2.3 Kvalitetsmyndighet

Finansdepartementet er kvalitetsmyndighet for alle oppdrag etter Avtalen.

2.4 Omfang

Avtalen gjelder statlige prosjekter med en anslått samlet investeringskostnad på over 750 mill. kroner. Investeringer i regi av helseforetakene og Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) omfattes ikke av Avtalen. Oppdragsgiver kan bestemme at spesifiserte prosjekter unntas fra kvalitetssikringen.

Det skal i tillegg kunne gjøres Avrop (bestilling) for prosjekter med lavere kostnadsramme, for prosjekter med statlig delfinansiering og/eller statlig engasjement i form av garantiansvar og lignende. De parter som inngår som Oppdragsgiver meddeles i de sistnevnte tilfeller ved Avrop. Det skal også kunne gjøres avrop for å få foretatt supplerende analyser, utredninger eller praktiske forsøk bl. a. for å oppdatere eller forbedre beslutnings- og styringsunderlaget, eller til bruk i forskningsmessig sammenheng.

2.5 Arbeidsspråk

Arbeidsspråk for oppdrag etter Avtalen er norsk.

3 AVTALESTRUKTUR/AVROP

3.1 Avtalen

Følgende dokumenter inngår i avtaleverket:

- i) Avtalen med bilag 1
- ii) Leverandørens tilbud
- iii) Konkurransesgrunnlaget av februar 2015

Dersom dokumentene inneholder bestemmelser som strider mot hverandre, gjelder de i den rekkefølgen som er angitt ovenfor.

3.2 Avrop

Ved Avrop (bestilling) på Avtalen står Oppdragsgiver fritt i å velge mellom de leverandører Avtalen er inngått med. Finansdepartementet vil dog i utgangspunktet tilstrebe en noenlunde jevn fordeling av oppdragene mellom leverandørene. Det tas imidlertid forbehold om Leverandørens kapasitet, tilgangen på konsulenter med ønskede kvalifikasjoner relatert til det enkelte oppdrag, og habilitet i henhold til kravene i pkt. 9.

Avrop foretas av vedkommende fagdepartement og Finansdepartementet. Med vedkommende fagdepartement menes det departement som har budsjettansvaret for den aktuelle investeringen, og som er økonomisk ansvarlig for gjennomføringen av

kontrakten fra statens side. Både fagdepartementet og Finansdepartementet vil være part ved Avrop, jf. punkt 2.2.

Dersom budsjettansvaret for den aktuelle investeringen som en permanent ordning er delt mellom flere fagdepartementer, står alle departementer som har delansvar solidarisk ansvarlig for den økonomiske oppfyllelse av kontrakten.

Dersom budsjettansvaret skifter mellom departementer på et gitt stadium i prosjektets faser, har det departement som har budsjettansvaret på det stadiet i prosjektet hvor kvalitetssikringen utføres, det økonomiske oppfyllelsesansvaret.

Inntil alle fagdepartementer som har budsjettmessig delansvar kan inngå som part ved Avrop.

Leverandørens tjenester innenfor et Avrop skal bygge på de vilkår og priser som er nedfelt i Avtalen med Bilag 1.

4 VARIGHET

Avtalen gjelder for 24 måneder regnet fra datoen for Avtalens undertegnelse. Finansdepartementet har rett til å utløse én opsjon på 24 måneders forlengelse ved skriftlig meddelelse innen 21 måneder etter undertegnelsen.

5 INNHOLDET AV KS 1

5.1 Hensikten med kvalitetssikringen

Hensikten med KS 1 er at Leverandøren skal bistå med å gi et faglig og uavhengig grunnlag for den politiske beslutningen om et konseptvalg. Det understrekes således at selve konseptvalget er en politisk prosess som Leverandøren ikke skal ha noen rolle i. Leverandørens funksjon er begrenset til å støtte Oppdragsgivers kontrollbehov med den faglige kvaliteten på de underliggende dokumenter i beslutningsunderlaget.

5.2 Tjenestene som skal leveres

Leverandøren skal legge til grunn følgende struktur for faseinndeling av prosjektene:

1. Idéfase
2. Forstudie
3. Forprosjekt
4. Detaljprosjektering
5. Gjennomføring

6. Idriftsetting
7. Første driftsår
8. Justering/komplettering etter første driftsår

Det gjøres oppmerksom på at fasene kan ha til dels andre betegnelser i enkelte etater.

KS 1 skal finne sted ved avslutningen av forstudiefasen. Den skal omfatte en kvalitetssikring av en Konseptvalgutredning (KVU), i forsvarssektoren kalt Konseptuell løsning (KL). Dokumentet skal være strukturert med følgende kapitler:

- *Behovsanalyse*
- *Strategikapittel*
- *Overordnede krav*
- *Mulighetsstudie*
- *Alternativanalyse*
- *Føringer for forprosjektfasen*

Som nevnt er det regjeringen som foretar konseptvalget. Leverandørens oppgave er å levere et sluttprodukt i form av en rapport til Oppdragsgiver, og som skal inneholde en gjennomgang og vurdering av om dokumentene er tilstrekkelige som beslutningsunderlag. Kvalitetssikringsrapporten skal være et selvstendig dokument, som må kunne leses uavhengig av KVU/KL-dokumentasjonen. Etter behov utarbeides det i tillegg arbeidsdokumenter underveis i prosessen. Disse gis fortløpende nummerering og vedlegges sluttrapporten sammen med adressaters eventuelle svar eller kommentarer.

Det må generelt påses at konklusjonene er klare og entydige. Alternativanalysen skal normalt munne ut i en rangering av alternativene, med en tilråding om hvilket som bør velges. I et fåtall tilfeller kan det likevel tenkes at det vil være hensiktsmessig å gå videre med flere alternativer, eller at det bør utredes et nytt alternativ. Det kan under visse omstendigheter også være aktuelt å utsette beslutningen om å gå videre med et forprosjekt. Det henvises til gjennomgangen under pkt. 5.8.

5.3 Grunnleggende forutsetninger

KVU/KL skal i henhold til kapitteldisposisjonen være bygget opp i en logisk sekvens. Leverandøren må begynne med å se over behovsanalysen og deretter strategikapitlet osv. Dersom det er grunnleggende mangler eller inkonsistenser i foregående kapitler, vil det ikke være grunnlag for å gå videre i kvalitetssikringen før dette er rettet opp. Eventuelle mangler eller inkonsistenser må påpekes så snart som mulig etter avrop, slik at fagdepartementet kan få mulighet til å sørge for nødvendig oppretting.

5.4 Behovsanalysen

Behovsanalysen skal inneholde en kartlegging av interessenter/aktører i en interessentanalyse. Leverandøren skal vurdere hvorvidt det tiltaket som det påtenkte prosjektet representerer er relevant i forhold til samfunnsmessige behov.

Leverandøren skal vurdere om kapitlet er tilstrekkelig komplett og kontrollere det mhp. indre konsistens. Det skal gis en vurdering av i hvilken grad tiltaket vil medføre effekter som er relevante i forhold til samfunnsbehovene. Den underliggende politiske verdivurdering bak de oppgitte samfunnsbehov er ikke gjenstand for vurdering.

5.5 Strategikapitlet

Strategikapitlet skal med grunnlag i behovsanalysen definere mål for virkningene av tiltaket:

- For samfunnet: Samfunns mål
- For brukerne: Effektmål

Leverandøren skal kontrollere dokumentet mhp. indre konsistens og konsistens mot behovsanalysen. Det skal gis en vurdering av hvorvidt oppgitte mål er presist nok angitt til å sikre operasjonalitet. Hvis det er oppgitt flere enn ett mål på noen av de to punktene, må det vurderes om det foreligger innebygde motsetninger, eller at målstrukturen blir for komplisert til å være operasjonell. Det er et krav at helheten av mål må være realistisk oppnåelig og at graden av måloppnåelse i ettertid kan verifiseres. I praksis innebærer dette at antallet mål må begrenses sterkt.

Målene må være prosjektspesifikke. De må utformes slik at de beskriver relevante egenskaper ved den ønskede tilstand etter gjennomføring av tiltaket.

5.6 Overordnede krav

Det overordnede kravkapitlet skal sammenfatte betingelsene som skal oppfylles ved gjennomføringen.

Det er tale om to typer krav:

- Krav som utledes av samfunns- og effektmålene.
- Ikke-prosjektspesifikke samfunns mål. I praksis vil slike mål fremstå som rammebetingelser for tiltaket. Av denne grunn er det mest hensiktsmessig å behandle disse målene i kravkapitlet. Da det finnes svært mange generaliserte mål, må antallet som analyseres begrenses til slike som er spesielt relevante for undersøkelsen av mulighetsrommet.

Kravkapitlet skal være rettet mot effekter og funksjoner. I forhold til det å ha en konsistent prioritering og robusthet i dataenes utsagnskraft på et overordnet nivå, er teknisk løsningsorientering og detaljeringsgrad av underordnet betydning.

Leverandøren skal kontrollere dokumentet mhp. indre konsistens og konsistens mot strategikapitlet. Leverandøren må videre vurdere relevansen og prioriteringen av ulike typer krav sett i forhold til målene i strategikapitlet (eksempelvis prioritering mellom funksjonelle, estetiske, fysiske, operasjonelle og økonomiske krav).

5.7 Mulighetsstudien

Behovene, målene og kravene sett i sammenheng definerer implisitt et mulighetsrom. Når det gjøres forsøk på å få et eksplisitt begrep om mulighetsrommets størrelse, er det ofte en tendens til at tilnærmingen blir for snever. Man står da i fare for at beste prosjektoalternativ ikke blir identifisert som mulighet, og at de alternativer som siden detaljeres ut i Alternativanalysen alle representerer suboptimale løsninger. Leverandøren skal vurdere prosessen og de anvendte metoder for kartlegging av mulighetsrommet, og spesielt gjøre en bedømmelse av hvorvidt den fulle bredden av muligheter er ivaretatt.

Det kan også oppstå tilfeller hvor mulighetsrommet fremstår som henimot altomfattende ("alt henger sammen med alt"). Dette er i tilfelle en indikasjon på at man ikke har lyktes med analysen av behov/mål/krav, og vil nødvendiggjøre en ny gjennomgang av de foregående kapitlene.

Kapitlet skal uansett kontrolleres mhp. indre konsistens og konsistens mot de foregående kapitlene.

5.8 Alternativanalysen

Med bakgrunn i de foregående kapitler og i særdeleshet det identifiserte mulighetsrommet, skal det foreligge en alternativanalyse som skal inneholde Nullalternativet og minst to andre konseptuelt ulike alternativer. Nullalternativet innbefatter det minimum av vedlikeholdsinvesteringer som er nødvendig for at alternativet skal være reelt. Det ligger ikke i dette krav om like lang levedyktighet som i investeringsalternativene. Hvis Nullalternativets levetid er svært kort, bør det vurderes å utvikle et "Null pluss"-alternativ i tillegg til Nullalternativet. Dette vil spesielt være aktuelt dersom en begrenset investering i oppgraderinger kan forlenge levetiden betydelig, sammenlignet med det rene Nullalternativet.

Byggeprosjekter og tilhørende brukerstyr skal være presentert for kvalitetssikring som integrerte prosjekter. Leverandøren skal vurdere om ambisjonen og omfanget for brukerstyr er godt tilpasset selve byggeprosjektet. Detaljeringsgraden skal tilpasses det nivået som etter god praksis gjelder for forstudiefasen, med tilhørende fleksibilitet

for den videre planlegging. Ambisjonsnivået skal ta utgangspunkt i en optimalisering over livsløpet.

For alle alternativer skal det være angitt resultatmål (innhold, kostnad og tid), usikkerhet og finansieringsplan, herunder tilpasning til forventede budsjetttrammer. Alternativene skal være bearbeidet i en samfunnsøkonomisk analyse. Det vises i denne forbindelse til det til enhver tid gjeldende rundskrivet fra Finansdepartementet om prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser mv. Rundskrivet er tilgjengelig på Finansdepartementets hjemmeside.

Leverandøren skal starte med å vurdere hvorvidt de oppgitte alternativer vil bidra til å realisere de overordnede mål. Et alternativ som en antar vil ha liten eller ingen virkning på hverken samfunns mål eller effektmål, er irrelevant. Dersom det kan antas å ha en viss virkning mhp. effektmål, men liten eller ingen mhp. samfunns mål, gir dette en indikasjon på at det ikke dreier seg om et konseptuelt alternativ, men enten en uhensiktsmessig løsning eller en delløsning innenfor et større hele. I begge tilfeller vil det være behov for en grunnleggende omarbeidelse, eventuelt utarbeidelse av nye alternativer, før en kan gå videre med kvalitetssikringen, jfr. det som er uttalt under pkt. 5.3.

Leverandøren skal vurdere om de oppgitte alternativer fanger opp de konseptuelle aspekter som anses mest interessante og realistiske innenfor det identifiserte mulighetsrommet. Det skal videre vurderes i hvilken grad de oppgitte alternativer tilfredsstillende kravene i det forutgående kravdokumentet. Hvis Leverandøren konkluderer negativt på ett eller begge disse punkter, kan Leverandøren be om at det gjøres endringer i alternativene, eventuelt anbefale at det utarbeides et nytt alternativ. Dersom slike tilleggsutredninger har et vesentlig omfang, skal oppstart av slike tilleggsutredninger avklares med Oppdragsgiver.

Leverandøren skal vurdere avhengigheter og grensesnitt mot andre prosjekter for hvert enkelt alternativ.

Leverandøren skal utføre en usikkerhetsanalyse etter samme mønster som ved KS 2 for investeringskostnadene knyttet til hvert enkelt alternativ, men tilpasset det presisjonsnivå for grunnkalkyle og uspesifiserte poster som etter god prosjektstyringspraksis kan forventes på forstudiestadiet. Leverandøren skal også gjøre beregninger over usikkerheten knyttet til drifts-, vedlikeholds- og oppgraderingskostnader og over nyttesiden relatert til samfunns mål og effektmål, herunder eventuelle inntektsstrømmer.

Leverandøren skal utføre en samfunnsøkonomisk analyse av alternativene i henhold til det til enhver tid gjeldende rundskriv fra Finansdepartementet. Som inngangsdata i analysen inngår forventningsverdiene fra usikkerhetsanalysen/-beregningene eksklusive merverdiavgift. Valutausikkerhet skal likevel ikke medtas, da staten har en risikonøytral holdning til denne type usikkerhet. Leverandøren skal i sin fremstilling

sammenligne sine samfunnsøkonomiske analyser med tilsvarende analyser gjennomført i KVU/KL. Det skal pekes på hvilke underliggende forhold som forklarer forskjellene i de to analysene.

Alternativanalysen skal inneholde en prioritering mellom resultatmålene. Dersom innhold eller tid dominerer fremfor kostnad, skal Leverandøren utføre supplerende analyser mhp. alternativenes konsekvenser for vedkommende prioriterte resultatmål.

Leverandøren skal gi tilråding om beslutningsstrategi for prosjektet. Det skal vurderes hvorvidt økt informasjonstilgang på senere tidspunkter kan påvirke rangeringen mellom alternativene. I tilfelle må det tas stilling til om konseptvalget bør utsettes, eller om en bør gå videre med to eller flere alternativer gjennom forprosjektfasen. Dette må veies opp mot omfanget av ressurs- og tidsbruk ved en så omfattende forprosjekteringsprosess. Også når ett alternativ peker seg ut, skal det gjøres en vurdering av optimal beslutningsfleksibilitet. I denne forbindelse skal Leverandøren vurdere oppstarttidspunktet for gjennomføringsfasen, samt om konseptet bør deles opp i flere trinnvise prosjekter, hvor det må tas en positiv beslutning for å gå videre fra et prosjekt til det neste. Ved siden av kvalitative vurderinger skal det benyttes samfunnsøkonomiske metodeverk.

I den samfunnsøkonomiske analysen skal investeringskostnadene som nevnt neddiskonteres eksklusive merverdiavgift. Dette er for å få frem de reelle samfunnsøkonomiske kostnadene og for å sikre sammenlignbarhet mellom alternativene. Det er behov for at det som en tilleggsopplysning gjøres rede for hva alternativene vil medføre av forventede budsjettbelastninger. Leverandøren skal derfor opplyse om samlede, ikke-neddiskonterte investeringskostnader inklusive merverdiavgift (både P50 og P85) for alle analyserte alternativer.

Planlagt budsjettmessig innfasing skal vurderes mhp. realisme. Det presiseres at den normale finansiering for statlige prosjekter er gjennom bevilgninger over statsbudsjettet. Andre finansieringsformer innebærer realisering på siden av styringssystemet som ligger i budsjetttrammene, og må på denne bakgrunn gi en dokumentert merverdi for staten som helhet for å komme i betraktning. Nyttvirkninger som ikke kommer til uttrykk gjennom kontantstrømmer registreres ikke i statsregnskapet. Leverandøren skal derfor gjøre en særskilt vurdering av hvor langt det med rimelig sikkerhet er mulig å komprimere tiden fra kostnadspådraget på de store kontraktene starter og frem til nyttevirkningene materialiserer seg. I denne forbindelse skal det vurderes om, og i tilfelle hvordan, alternativene kan deles opp i delprosjekter.

Kvalitetssikringen av alternativanalysen skal avsluttes med en vurdering av alternativene som sammenfatter de prissatte og ikke-prissatte virkningene, sammenholdt med drøftingen av beslutningsfleksibilitet og finansiering. Vurderingen skal munne ut i Leverandørens tilråding om rangering av alternativene. Så langt det lar

seg gjøre skal Leverandøren forklare forskjeller i tilråding sammenlignet med anbefaling i KVU/KL.

5.9 Føringer for forprosjektfasen

Leverandøren skal vurdere gjennomføringsstrategien for det (de) anbefalte alternativ(er). Det skal gis tilråding om hvilke krav som bør stilles til prosjektorganisasjonens omfang og kvalitative nivå.

Flere store prosjekter står i et større eller mindre avhengighetsforhold til andre prosjekter. Leverandøren må vurdere om den samlede struktur i måten prosjektene er delt opp på er hensiktsmessig ut fra hensynene til å minimere statens samlede risiko og sikre grunnlaget for en best mulig styring av gjennomføringen for helheten av slike prosjekter som henger sammen. Det presiseres at det er de prosjektene som er beslektet og hører funksjonelt sammen som skal vurderes. Det er ikke meningen at hele prosjektporteføljen under et departement skal gjennomgås, selv om det finnes en sammenheng mellom prosjektene på et overordnet nivå.

Senest ved etableringen av forprosjektet skal det være utarbeidet et sentralt styringsdokument. Leverandøren skal med utgangspunkt i Finansdepartementets veiledning for innholdet i det sentrale styringsdokumentet gi tilråding om hvilke elementer fra de foregående kapitler som bør inngå i styringsdokumentet. Det skal dessuten gis tilråding om ivaretagelsen av andre forhold som ikke, eller bare perifert, har hatt betydning i diskusjonen om konseptvalg, men som er viktige i den prosjektspesifikke styringen.

Ved KS1 skal det foreligge en vurdering av alternative kontraktstrategier med hovedvekt på spørsmålet om prosjektleverandør(en) bør være delaktig i større deler av forprosjektingen. For alternativene med en vesentlig involvering av prosjektleverandør(er) må kontraktstrategien være utviklet så langt som praktisk mulig. Kravene som gjelder for kontraktstrategi ved KS2 kommer i disse tilfellene til anvendelse, jfr. pkt. 6.4. I de tilfellene prosjektleverandør(er) ikke involveres før etter forprosjektet, er en detaljering allerede på KS1-nivå hverken hensiktsmessig eller praktisk mulig. I slike tilfeller er det derfor tilstrekkelig å drøfte momentene som taler for og imot en sen involvering av prosjektleverandør(er). Leverandøren skal kontrollere om det foreligger en fyldestgjørende drøfting om eventuell tidlig involvering av prosjektleverandør(er). Videre skal Leverandøren gjøre en selvstendig vurdering av hva som vil være mest tjenlig for staten som kunde. Hvis Leverandøren tilrår en kontraktsform med tidlig involvering, skal det vurderes hvordan forprosjektingen bør styres for å unngå uheldige konsekvenser som følge av det innebygde potensialet for rolleblanding.

Prosjektspesifikke suksessfaktorer og fallgruber skal identifiseres, og det skal gis tilråding om hvordan disse skal bearbeides videre i forprosjektet. Med utgangspunkt i det samlede usikkerhetsbildet fra Leverandørens usikkerhetsanalyse skal det gis

tilråding om det videre arbeid med å redusere risiki og realisere oppsidepotensialet. Leverandøren skal videre gi en anbefaling om hvordan styringsmessig fleksibilitet kan bygges inn i prosjektet, bl.a. ved at det på et tidlig stadium i forprosjektet arbeides frem en liste over potensielle forenklinger og reduksjoner. Om betydningen av dette begrepet, se nærmere under punktene 6.10 og 6.11. Det skal også gis tilråding om hvordan det i forprosjektet kan etableres en gevinstrealiseringsplan for å ta ut den samfunnsøkonomiske nytten som er identifisert i alternativanalysen.

I løpet av forprosjektfasen vil det finne sted en rekke avklaringer av betydning for å utvikle et vellykket prosjekt og legge grunnen for en god KS 2-prosess. Dette omfatter ikke nødvendigvis bare prosjektinterne forhold som behandles i styringsdokumentet, men også presiseringer, detaljeringer og optimaliseringer som er viktige for fagdepartementet som prosjekteier. Leverandøren skal gjøre en særskilt vurdering av elementer det bør være oppmerksomhet på ut fra eierperspektivet.

6 INNHOLDET AV KS 2

6.1 Hensikten med kvalitetssikringen

Kvalitetssikringen skal gi Oppdragsgiver en uavhengig analyse av prosjektet før det legges frem for Stortinget. Kontrollhensynet er det dominerende aspekt som skal dekkes. Dels skal det være en etterkontroll av grunnlaget for å kunne fremme forslag for Stortinget om oppstart og kostnadsramme for prosjektet. Vurdering av risikoen knyttet til kostnadene, fremdrift og ytelse, vil være sentrale deler av dette grunnlaget. Analysen skal også peke fremover ved å kartlegge de styringsmessige utfordringer i de gjenstående faser av prosjektet. Analysen skal understøtte beslutningsunderlaget for den endelige investeringsbeslutningen. Resultatene skal også kunne brukes som kontrollgrunnlag for Oppdragsgiver.

6.2 Tjenestene som skal leveres

Sluttproduktet skal være en rapport til Oppdragsgiver som skal konkludere med Leverandørens tilråding om:

- a) Kostnadsramme inklusive nødvendig avsetning for usikkerhet for at prosjektbudsjettet skal holde. I dimensjoneringen skal det tas hensyn til mulige innsparinger, jf. punktene 6.10 og 6.11. Målsetningen er å sikre at prosjektet er veldefinert med realistiske rammer.
- b) Hvordan prosjektet skal styres for at kostnadsrammen skal holde, herunder foreslå organisatorisk forankring av autorisasjon til å trekke på usikkerhetsavsetningen, jf. punkt 6.12. Målsetningen er å gi Oppdragsgiver styringsredskap for å kunne realisere prosjektet etter forutsetningene.

Etter behov utarbeides det i tillegg arbeidsdokumenter underveis i prosessen. Disse gis fortløpende nummerering og vedlegges sluttrapporten sammen med adressaters eventuelle svar eller kommentarer.

6.3 Grunnleggende forutsetninger

I utgangspunktet skal prosjekter som meldes opp for kvalitetssikring KS 2 være ført frem til fullført forprosjekt. I veg- og jernbanesektorene kan det av hensyn til å få avklart trasévalget være nødvendig å få godkjent de nødvendige reguleringsplaner før saken legges frem for Stortinget. Dette forutsetter en detaljeringsgrad som er i detaljprosjekteringsfasen. Ved gjennomgangen av prosjektet skal Leverandøren legge til grunn den grad av detaljering og gjennomarbeiding som etter god prosjektstyringspraksis kreves for et forprosjekt (evt. ført noe inn i detaljprosjekteringsfasen når det gjelder unntaksprosjektene i samferdselssektorene).

Leverandøren skal gå gjennom prosjektkonseptet og etterse at prosjektet er veldefinert og entydig avgrenset. For prosjekter som har vært gjenstand for KS 1 må det kontrolleres om prosjektet er videreført etter de forutsetninger som ble lagt ved konseptvalget. Videre må det vurderes om grunnleggende forutsetninger for konseptvalget har endret seg på en måte som reiser spørsmål om prosjektet bør gjennomføres, eventuelt om et annet alternativ burde velges. I denne forbindelse må gevinstrealiseringsplanen gjennomgås, og Leverandøren må vurdere sannsynligheten for at prosjektet vil greie å realisere akseptabel nytte. Eventuell tvil på disse områder må avklares før Leverandøren går videre.

Leverandøren må gå gjennom sist oppdaterte versjon av Det sentrale styringsdokumentet, og gi en vurdering av om det gir et tilstrekkelig grunnlag for estimeringen, usikkerhetsvurderingen og den etterfølgende styring av prosjektet. For prosjekter som har vært gjennom KS 1 skal det vurderes hvorvidt føringene for arbeidet med styringsdokumentet er fulgt opp, eventuelt om noen av forutsetningene har endret seg. Mangler må påpekes konkret slik at fagdepartementet kan få sørget for nødvendig oppretting/utfylling av dokumentet. Dette må være avklart før Leverandøren går videre.

Ved oppstart av KS 2 skal det finnes et komplett estimat over kostnadene på basiskostnadsnivå (summen av grunnkalkyle og uspesifisert), og hvis aktuelt, over inntektene på tilsvarende spesifikasjonsnivå. Leverandøren skal kontrollere dokumentet for transparens, og herunder etterse at prosessen bak fremskaffelsen av tallstørrelsene er dokumentert og etterprøvbare. Spesifikasjonsgraden skal være i samsvar med god estimeringspraksis på forprosjektnivå. Leverandøren skal vurdere om estimatet er komplett. Så langt relevante data kan fremskaffes skal erfaringer fra sammenlignbare prosjekter og nøkkeltallsanalyse benyttes. Mangler i estimatet må meddeles slik at fagdepartementet kan besørge nødvendig oppretting/komplettering. Dette må være avklart før Leverandøren går videre.

6.4 Kontraktstrategi

Det vises til pkt. 5.9. I de tilfellene kontraktstrategien ble valgt ifm. konseptvalget etter KS1, skal Leverandøren vurdere og gi relevante anbefalinger om videre oppfølging av den valgte kontraktstrategien.

I de tilfellene hvor kontraktstrategien ikke er valgt samtidig med konseptvalget, skal det ved oppstart av KS2 foreligge en ferdig utviklet kontraktstrategi. Grunnlaget skal være en analyse av egenskapene ved prosjektet og forventet markedssituasjon ved inngåelse av hovedkontraktene. Videre må det relative forhold mellom den kontraherende part på statens side og markedet vurderes mht. kompetanse, kapasitet og evne til å bære usikkerhet. Det må i denne forbindelse sikres korrespondanse mellom risikoplassering og reell innflytelse over prosjektet. Vurderingene må være forankret i gjennomføringsstrategien og planene for håndtering av grensesnitt, jfr. pkt. 5.9.

Det må foreligge dokumenterte vurderinger av entrepris-/kontraktsstruktur, kontraktstype, kompensasjonsformat, insentiver og detaljeringsgrad i konkurransegrunnlagene. Det skal fremgå hvordan alternativer har vært vurdert. Krav til soliditet og til kontraktuelle sikringsmekanismer må uansett ligge godt innenfor forsvarlige rammer. Sett i sammenheng skal kontraktstrategien fremstå som helhetlig, stringent og realistisk.

Leverandøren skal vurdere om den foreslåtte kontraktstrategien bør legges til grunn for prosjektgjennomføringen. Tilrådingen må være tilpasset statens regelverk for vedkommende type(r) anskaffelse(r).

6.5 Suksessfaktorer/fallgruber

Innenfor det mulighetsområdet som er definert ved prosjektets rammebetingelser vil det i alle store prosjekter være en rekke forhold knyttet til styringsmodell, organisering/ansvarsforhold og relasjonene til omgivelsene som har stor betydning for i hvilken grad prosjektet kan nå sine mål. Det kan dreie seg om både positive muligheter og trusler/fallgruber. Leverandøren skal med utgangspunkt i (eventuell) KS 1-rapport, prosjektets materiale og egne vurderinger kartlegge de prosjektspesifikke suksessfaktorene/fallgrubene og gi tilrådingen som gir Oppdragsgiver operative muligheter til å implementere suksessfaktorene og treffe tiltak for å unngå fallgrubene. Generelle suksessfaktorer og fallgruber som vil finnes i de fleste eller alle prosjekter, faller utenfor analysen.

6.6 Usikkerhetsanalyse: Generelt

Leverandøren skal i sluttrapporten utarbeide en samlet oversikt over prosjektets usikkerhetsbilde. Alle forhold som medfører usikkerhet om prosjektets kostnader skal medtas så langt det er gjennomførlig og har praktisk betydning. Analysen skal således omfatte ikke bare prosjektinterne og påvirkbare faktorer, men også alle grader av eksternt gitt usikkerhet og usikkerhet som ikke er påvirkbar. Usikkerheten skal

kvantifiseres i numeriske størrelser for å gi grunnlag for analytisk bearbeidelse, prioritering og styring.

I noen, men ikke alle prosjekter, vil det være foretatt usikkerhetsanalyser på forhånd, i forbindelse med KS 1 og/eller i regi av utførende etat. Leverandøren kan bruke data fra slike analyser så langt det passer og dataene ikke er foreldet. Oppdraget går imidlertid ikke ut på å verifisere metoder og resultater fra allerede foretatte analyser, men å utføre en uavhengig analyse med Leverandørens metodikk og verktøy.

Resultatmålene skal være rangert innbyrdes. I usikkerhetsanalysen skal hovedvekten legges på prosjektets kostnader. Likevel skal også realismen i de øvrige resultatmål kommenteres, og i særdeleshet hvis ambisiøse tidsmessige eller innholdsmessige mål slår sterkt ut som faktorer i usikkerhetsanalysen. Oppdragsgiver kan kreve å få utført supplerende usikkerhetsanalyser dersom andre resultatmål er gitt høyere prioritet enn kostnadene. Hvis Leverandøren skulle finne at det er uoverensstemmelse mellom resultatmålene, f.eks. kostnad og tid, må det vies stor oppmerksomhet til utfordringen å få resultatmålene til å henge sammen innbyrdes.

6.7 Usikkerhetsanalyse: Estimatusikkerheten

Leverandøren må først kontrollere at prosjektets grunnleggende estimer holder en tilfredsstillende standard. Nivået som er gjenstand for kontroll er basiskostnad, jfr. pkt. 6.3. Deretter skal overordnede rammebetingelser, muligheter, trusler og strategivalg, jfr. bl.a. pkt. 6.3-6.5, bearbeides med vekt på usikkerhetsbildet.

I den videre analysen skal det som grunnlag for konkret å anslå estimatusikkerheten foretas en nedbrytning av prosjektet. Prosessen må føres så langt at en kommer ned på størrelser som er håndterbare i usikkerhetsstyringen, men ikke så langt ned at styringsmessige korreksjoner som faktisk har betydning ikke slår ut annet enn helt marginalt på helheten. Hensynet til så langt som praktisk mulig å minimere samvariasjon må ivaretas ved grupperingen av komponentene.

Det samlede bilde over estimatusikkerheten skal bygges opp med grunnlag i forventet kroneverdi og beregnet varians eller standardavvik for alle grupper av komponenter som er identifisert og definert under prosjektnedbrytningen.

6.8 Usikkerhetsanalyse: Hendelsesusikkerheten

Leverandøren skal foreta en særskilt gjennomgang av de hendelsesusikkerheter prosjektet er stilt overfor. Dette dreier seg om eksterne hendelser som enten inntreffer eller ikke inntreffer, representert ved en binær sannsynlighetsfordeling (i prinsippet kan det også være tale om andre faktorer med et litt større antall mulige utfall enn 2, men der antallet mulige utfall likevel er så lite at faktoren ikke egner seg for bearbeidelse etter metodikk for gjennomgang av estimatusikkerhet).

Leverandøren skal identifisere de hendelsesusikkerheter som er relevante for prosjektet, anslå sannsynligheten for at hendelsene inntreffer og analysere

konsekvensene for mulighetene til å nå resultatmålene. Risikoeksponeringen som ligger i hendelsesusikkerhetene skal angis i økonomiske termer.

Hendelser med svært liten sannsynlighet og svært små konsekvenser skal Leverandøren se bort fra. Hvis konsekvensene er større, men sannsynligheten helt ubetydelig, skal den potensielle hendelse nevnes, men kan gis økonomisk verdi null. Det vil derigjennom synliggjøres for Oppdragsgiver at dette er potensielle hendelser en bevisst har valgt å se bort fra.

6.9 Usikkerhetsanalyse: Reduksjon av risiko

Med utgangspunkt i foreslåtte tiltak i (eventuell) KS 1-rapport og analysen under punktene 6.6-6.8 skal Leverandøren vurdere usikkerhetsmomentene for påvirkbarhet, det økonomiske potensiale ved tiltak for å redusere risikoen og kostnadene forbundet med dette. Det skal gis tilråding om hvilke tiltak som anbefales gjennomført for å redusere risikoen. Det skal gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt prosjekt basert på en overordnet forutsetning om at risikoen skal reduseres så langt det er forretningsmessig forsvarlig å bruke ressurser på det. Analysen skal gi anslag over kostnader og tidsforbruk og hvilken gevinst i form av redusert risiko som kan forventes oppnådd.

Hovedvekten skal legges på en vurdering av mulighetene for å redusere risikoen for at kostnadene blir høyere enn forventningsverdien. Leverandøren skal imidlertid også vurdere mulighetene for å realisere prosjektets kostnadmessige oppsidepotensial. I utgangspunktet er det en forutsetning at prosjektets mål med hensyn på innhold og tid ikke skal påvirkes negativt, men dette avhenger av resultatmålenes innbyrdes prioritering. Hvis det kan oppnås betydelige besparelser med bare mindre tilpasninger i prosjektinnhold eller fremdrift, skal tiltakene normalt medtas. Det må i tilfelle gjøres rede for konsekvensene.

6.10 Usikkerhetsanalyse: Forenklinger og reduksjoner

Leverandøren skal foreta en særskilt analyse av potensialet for ytterligere forenklinger og reduksjoner. Dette kan være tiltak som isolert sett ikke er ønskelige, og som det i utgangspunktet ikke tas sikte på å realisere, men som om nødvendig kan gjennomføres. Det kan være tiltak som har negative konsekvenser for innhold og/eller fremdrift, men som ikke på avgjørende måte truer den grunnleggende funksjonalitet som er forutsatt eller et eventuelt kritisk ferdigstillestidspunkt.

Tiltakene skal beskrives, kostnadsberegnes og rangeres innbyrdes etter anbefalt rekkefølge for tilfelle av at de i større eller mindre grad blir aktuelle å realisere. Forutsetninger for gjennomføring av tiltakene og konsekvenser for de øvrige resultatmål må beskrives.

6.11 Usikkerhetsanalyse, konklusjon: Tilråding om kostnadsramme inkl. avsetning for usikkerhet og styringsramme

Leverandøren skal tegne et samlet usikkerhetsbilde basert på analysen ifølge punktene 6.6 – 6.9. Dette innebærer bl.a. krav til å integrere estimatusikkerheten og hendelsesusikkerheten i en helhetlig oversikt. I sum skal dette lede frem til en samlet sannsynlighetsfordeling som på best mulig måte avspeiler den faktiske usikkerhet i prosjektet. Resultatet skal være slik at det for et vilkårlig valgt kostnadstall gis et entydig svar på med hvilken sannsynlighet prosjektet vil holde seg innenfor denne kostnaden.

Med dette som utgangspunkt skal Leverandøren gi tilråding om kostnadsramme og styringsramme for prosjektet. Kostnadsramme er det nivå Stortinget inviteres til å vedta. Det utgjør det øvre finansielle tak for prosjektet, og vil normalt dimensjoneres til P85 minus summen av mulige forenklinger og reduksjoner etter pkt. 6.10. Det forutsettes at Leverandøren likevel vurderer særskilt om det er forhold som taler for å fravike hovedregelen.

Styringsrammen er det nivå utøvende etat forventes å levere prosjektet for. Den settes normalt til P50. Det forutsettes også her at Leverandøren vurderer særskilt om det foreligger spesielle forhold som taler for å fravike hovedregelen.

Byggeprosjekter og tilhørende brukerutstyr skal presenteres for kvalitetssikring som integrerte prosjekter. Kvalitetssikringen skal utføres på dette grunnlaget. I sivil sektor skal likevel tilrådingene om kostnads- og styringsrammer spesifiseres på henholdsvis bygg og brukerutstyr.

Leverandøren skal sammenligne sine anbefalte kostnads- og styringsrammer med tilsvarende beregninger gjennomført i forprosjektet. Det skal pekes på hvilke underliggende forhold som forklarer eventuelle forskjeller i beregningene.

6.12 Tilråding om organisering og styring av prosjektet

Leverandøren skal gi tilråding om hvordan prosjektet bør organiseres og styres for å kunne realiseres på en mest mulig kostnadseffektiv måte, og i hvert fall innenfor den anbefalte kostnadsrammen inkl. avsetning for usikkerhet. Leverandøren bør i denne sammenheng komme tilbake til de overordnede muligheter, trusler og strategivalg som inngikk i analysen under punktene 6.3 – 6.5, oppdatert for hvordan disse fortoner seg etter gjennomført usikkerhetsanalyse. Forøvrig vil utfordringen bestå i å applisere alminnelig prosjektstyringsteori og dokumentert god praksis på det konkrete investeringsprosjekt.

For prosjekter med særlig store styringsutfordringer skal det vurderes om et eget prosjektstyre kan være hensiktsmessig. I tilfelle skal det gis tilråding om organisatorisk plassering, fullmaktsgrenser og kompetansemessig sammensetning av styret.

Leverandøren skal gi tilråding om et styringsregime som gir best mulige incitament i retning av et mål om å bruke så lite av avsetningen for usikkerhet som mulig. Normalt plasseres derfor autorisasjonen til å trekke på avsetningen på fagdepartementsnivå. Leverandøren skal vurdere om det i tillegg bør legges inn supplerende incitament.

Til orientering skal opplyses at den budsjettmessige håndtering av usikkerhetsavsetningene varierer mellom departementsområdene. I samferdselssektoren f. eks. er avsetninger for usikkerhet ikke inkludert i bevilgede investeringsrammer. Her blir utløste midler fra enkeltprosjektenes usikkerhetsavsetning håndtert budsjettmessig ved at det skyves på oppstarttidspunktet for andre prosjekter med startbevilgning i vedkommende budsjettår. Dette har ingen praktisk betydning for Leverandørens arbeid med dimensjonering og styringsopplegg, som således skal utføres på samme måte uavhengig av sektor.

7 ERFARINGSUTVEKSLING OG UTVIKLINGSARBEID

Finansdepartementet vil løpende følge opp erfaringene med den eksterne kvalitetssikringen. I etterkant av rapportfremleggelsen for det enkelte kvalitetssikringsoppdrag kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å avholde et erfaringsmøte mellom de oppdragsgivende departementer og kvalitetssikrer. For erfaringsutveksling på tvers av prosjektene vil det bli avholdt møter i et eget Kvalitetssikringsforum bestående av leverandørene, oppdragsgiverne og de utførende etater. Møtene vil bli holdt med den regularitet som erfaringen tilsier at er hensiktsmessig. Leverandøren har rett og plikt til å stille i møtene med den ansvarlige for det enkelte kvalitetssikringsoppdrag.

Finansdepartementet har etablert et eget forskningsprogram, Concept, for å følge opp og videreutvikle kvalitetssikringsordningen. Representanter for Concept vil delta på møtene i Kvalitetssikringsforum. Følgeforskning er en viktig arbeidsform innenfor Concept. Finansdepartementet forbeholder seg å kunne sette inn følgeforskere i inntil ett kvalitetssikringsoppdrag pr. leverandør pr. år. Følgeforskeren(e) vil inngå i Leverandørens kvalitetssikringsteam, og vil administrativt underlegges Leverandørens oppdragsansvarlige. Følgeforskerne forutsettes å holde et tilstrekkelig faglig nivå til å kunne gi selvstendige bidrag til kvalitetssikringsarbeidet.

Ved avslutningen av hvert oppdrag skal Leverandøren levere prosjektrelaterte data til Concepts database etter spesifisert format. Eventuell klausulering om unntak fra offentlighet vil bli meddelt av Oppdragsgiver for det enkelte oppdrag. I tillegg plikter Leverandøren å sende en elektronisk versjon av endelig kvalitetssikringsrapport til Concept.

8 PRIS OG BETALINGSBETINGELSER

8.1 Pris

Prisformatet er timepris knyttet opp mot en arbeidsplan med milepæler som tas inn som bilag til det enkelte Avrop. Anslag over timeforbruket og totalt medgått tid mellom hver milepæl skal innarbeides i arbeidsplanen. Leverandøren skal uten ugrunnet opphold gi Oppdragsgiver underretning dersom time- eller tidsforbruket ligger an til å bli høyere enn anslått, og så langt som mulig foreslå korrigerende tiltak. En underretning som nevnt må fremlegges skriftlig før timene pådras og utvetydig angi det nye timeanslaget.

Timepris for tjenestene fremgår av Bilag 1.

Timeprisen forutsettes å dekke:

- a) Alt utført arbeid.
- b) Alle reiseutgifter i forbindelse med oppdraget innenfor Oslo og Akershus fylker. Dekning av utgifter til øvrige reiser samt eventuelt diett og hotellopphold mv. forutsetter utstedt reiseordre fra Oppdragsgiver. Statens satser kommer da til anvendelse. Dersom Oppdragsgiver har avtale om rabattordninger på fly, hotell etc. skal slike benyttes, medmindre det medfører særlig ulempe for utførelsen av oppdraget.
- c) Alle øvrige direkte og indirekte utgifter Leverandøren har i forbindelse med oppdraget, herunder IT-relaterte utgifter, telefon, kontorrekvisita, mangfoldiggjøring, ekspedisjon, fakturering mv.

Tidsforbruk i forbindelse med reiser inntil 2 timer pr. dag og konsulent kan ikke faktureres.

Dersom Leverandøren har behov for å ta inn underleverandør i det enkelte oppdrag, skal underleverandørens godtgjørelse faktureres videre krone for krone uten noe som helst påslag for administrasjon eller lignende. Det samme gjelder for Concepts følgeforskere. Timeprisen for følgeforskerne vil bli oppgitt av Finansdepartementet. Følgeforskerne skal forøvrig følge de samme regler for reise-, diett- og oppholdsgodtgjørelse som gjelder for Leverandørens personale.

Møter i Kvalitetssikringsforum må antas å være kompetanseutvidende for alle deltagende parter. Det tilstås ikke egen godtgjørelse for slik deltagelse.

Anbyder skal føre timelister som skal holdes a-jour til enhver tid. Oppdragsgiver har rett til når som helst å forlange innsyn i timelistene.

Det presiseres at alle tjenester under denne rammeavtalen etter gjeldende bestemmelser vil være merverdiavgiftspliktige.

8.2 Prisendring

Det er ikke anledning for Leverandøren å endre prisene i rammeavtaleperioden, medmindre det oppstår vesentlige endringer i satser eller omfangsbestemmelser for offentlige skatter, avgifter eller reguleringer som vedrører de aktuelle tjenester. Finansdepartementet kan i tilfelle sette dokumentasjonskrav.

Ved benyttelse av Finansdepartementets opsjon for forlengelse har Leverandøren rett til å regulere prisene fra 21.9.2017 med den prosentvise endring med én desimal i Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks fra september 2015 til mai 2017.

8.3 Betalingsbetingelser

Det enkelte oppdrag honoreres når det er gjennomført og godkjent, i henhold til korrekt mottatt faktura pr. 30 dager. Dersom oppdraget forventes å strekke seg utover 4 måneder, kan Leverandøren fakturere etterskuddsvis pr. kvartal for faktisk utførte timeverk i henhold til arbeidslister relatert til fremdriftsplanen, med betalingsfrist 30 dager. Krav til fakturadokumentasjon og meddelelse om regningsadresse tas inn i det enkelte avrop. Faktura sendes i alle tilfeller til fagdepartementet for attestasjon og utbetaling eller videresendelse til regningsadressat.

9 LEVERANDØRENS UAVHENGIGHET

Det er et absolutt krav at Leverandøren er en uhildet, uavhengig rådgiver i det enkelte oppdrag. Leverandøren må ikke ha hatt annen befattning med prosjektet i noen tidligere prosjektfase enn ved avrop på denne rammeavtale. Undertegning av Avtalen innebærer at Leverandøren forplikter seg til ikke å ta noen nye oppdrag i de gjenstående faser annet enn ved eventuelle nye avrop på denne rammeavtale.

10 SIKRING AV DOKUMENTER

Leverandøren har risiko for alle dokumenter, beskrivelser og instruksjoner i forbindelse med et oppdrag dersom disse skades, ødelegges eller kompromitteres mens de befinner seg i Leverandørens varetekt. Dette gjelder også om årsaken skulle være en tilfeldig begivenhet.

Gradert materiale skal behandles i samsvar med reglene i Sikkerhetsloven, eventuelt Beskyttelsesinstruksen.

11 OPPHAVS- OG EIENDOMSRETT

Oppdragsgiver har full opphavs- og eiendomsrett til ethvert resultat av arbeid utført i henhold til denne Avtalen og til alt materiale innsamlet i forbindelse med oppdraget.

Publikasjon eller distribusjon av informasjon, uansett hvilken form den gis, kan bare foretas etter skriftlig forhåndssamtykke fra Oppdragsgiver.

12 SIKKERHET OG TAUSHETSPLIKT

Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt kommer til anvendelse for Leverandørens personale. Leverandøren skal følge de samme regler som gjelder for fagdepartementets og vedkommende virksomhets og prosjektorganisasjons personell i forbindelse med sikring av informasjon.

For oppdrag hvor det behandles materiale som er gradert etter Sikkerhetsloven kan det bli stilt krav om sikkerhetsklaring av Leverandørens personale, samt eventuelt firmaattest. Slike krav vil bli presisert i Avropet. Vedkommende fagdepartement vil ta ansvar for at de nødvendige prosedyrer i forbindelse med sikkerhetsklaring og attestutstedelse blir iverksatt.

Oppdragsgiver har intet som helst ansvar overfor Leverandøren dersom klarering eller attestutstedelse skulle bli nektet.

Alle kvalitetssikringsrapporter under Avtalen skal, med mindre Oppdragsgiver har bestemt annet, inneholde kun ugradert materiale og forøvrig opplysninger hvor unntak fra offentlighet etter offentlighetsloven ikke er påkrevet. Det påhviler Leverandøren å sortere materialet i henhold til dette, og konferere med Oppdragsgiver i tvilstilfeller. Skulle det være nødvendig å henvise til opplysninger som ikke kan offentliggjøres, skal dette gjøres i vedlegg.

13 FORCE MAJEURE

Vanlige kjøpsrettslige regler legges til grunn for når en force majeure-situasjon kan anses å ha oppstått, både i relasjon til Avtalen og det enkelte oppdrag ved Avrop. Så lenge force majeure-situasjonen vedvarer er mislighold ikke inntrådt. Dersom force majeure-situasjonen varer eller antas å ville vare mer enn 45 dager, kan hver av partene si opp vedkommende Avrop med 30 dagers varsel. Det tilstås i tilfelle godtgjørelse for faktisk utført arbeid i henhold til fremdriftsplan og godtagbare arbeidslister.

14 MISLIGHOLD OG SANKSJONER

14.1 Generelt

Dersom noen av partene skulle komme i en misligholdssituasjon i forhold til Avtalen eller oppdrag under denne, kan det utløses sanksjoner som bl.a. omtalt i det følgende.

Vesentlig mislighold er hevingsgrunn med øyeblikkelig virkning, og kan eventuelt i tillegg medføre erstatningsansvar etter vanlige erstatningsrettslige regler.

Bestemmelsene i punktene 14.2 og 14.3 utgjør ingen uttømmende oppstilling over hva som kan anses som mislighold, respektive vesentlig mislighold.

14.2 Leverandørens ansvar

- a) Dersom Leverandøren ikke utfører oppdrag etter de faglige krav som er spesifisert i Avtalen, anses dette som vesentlig mislighold av vedkommende oppdrag. Hvis Leverandøren ikke kan sannsynliggjøre at det dreier seg om et engangstilfelle, vil også Avtalen anses som misligholdt.
- b) Overskridelse av stipulert tidsforbruk og timeantall er ikke i seg selv mislighold. Men det forutsettes at opplysningsplikten etter punkt 8.1 overholdes, og at Leverandøren gir oppdraget tilstrekkelig prioritet til å holde en god fremdrift. Manglende evne eller vilje til å sette tilstrekkelige ressurser – kvantitativt og kvalitativt – inn i oppdraget anses som mislighold, etter omstendighetene eventuelt vesentlig mislighold.

Ved overskridelse av tidsrammen for ferdigstilling, og som ikke skyldes forhold hos Oppdragsgiver, påløper automatisk en dagbot. Dagboten utgjør 0,15% av timeprisene for alle fakturerbare timer i oppdraget pr. kalenderdag som forsinkelsen varer, inntil fradraget har nådd 15%. Når dagbotperioden er utløpt, anses forsinkelsen som vesentlig mislighold.

- c) Overtredelse av bestemmelsen om uavhengighet, jf. punkt 9, anses som vesentlig mislighold både i forhold til Avtalen og det aktuelle oppdrag.
- d) Tap eller kompromittering av materiale som er unntatt offentlighet anses som mislighold. Misligholdet anses som vesentlig dersom materialet var gradert etter Sikkerhetsloven eller Beskyttelsesinstruksen.

14.3 Oppdragsgivers ansvar

- a) Ved betalingsforsinkelse i henhold til punkt 8.3 kan Leverandøren kreve renter i henhold til lov om renter ved forsinket betaling av 19. desember 1976 nr. 100. Betalingsmislighold utover 30 dager anses som vesentlig mislighold.
- b) Oppdragsgiver har ansvar for å stille til Leverandørens disposisjon alle relevante opplysninger som Oppdragsgiver har om prosjektet, og som er nødvendige for at

Leverandøren kan utføre oppdraget, herunder både dokumenter og tilgang til nøkkelpersonell for intervjuer mv. Mangler i disse henseender må påpekes skriftlig fra Leverandørens side, og det må gis rimelig tid til å rette på forholdene før mislighold kan sies å ha inntruffet. Dersom Leverandøren må gjøre gjentagne skriftlige henvendelser og ferdigstillestidspunktet for sluttrapporten trues, er forholdet å anse som vesentlig mislighold.

15 TVISTER

Eventuelle tvister om Avtalen og/eller det enkelte oppdrag skal avgjøres ved domstolene. For alle tvistesporsmål vedtas norsk lovvalg og Oslo tingrett som rett verneeting.

16 UNDERTEGNING

Avtalen er undertegnet i ... eksemplarer, hvorav hver part beholder 1 – ett – eksemplar.

Oslo, den 21. september 2015

for [LEVERANDØREN]

for Finansdepartementet
etter fullmakt

BILAG 1: PRIS FOR KONSULENTBISTAND